

השפעת אקליפטוסים על הצומח בנגב המערבי – השלכות לשיקום

ניב דה-מלאך ויובל נוימן

הפקולטה לחקלאות מזון וסביבה, האוניברסיטה העברית

לבנו עם תושבי האזור והנפגעים

לירון
שני

ניב דה-
מלאך

נעמה
טשנר

- במרץ 2023 דגמנו אקליפטוסים במימון, "שותפות לקיימות" קרן של העברית ובן גוריון
- חלק מפרויקט גדול עם נעמה טשנר ולירון שני שכולל אספקטים חברתיים
- לא דמיינו מה יקרה בשטח המחקר
- לא קל לדבר על שיקום, כשהסוף נראה רחוק.

את הפרויקט הוביל
סטודנט יוצא דופן - יובל
נוימן

אקליפטוסים שנויים במחלוקת בכל העולם

- מחוץ לאוסטרליה הם מין זר ולפעמים פולש (לא בצפון הנגב!)
- הויכוח הוא לא רק פה – קיים בפורטוגל, תאילנד, ארה"ב
- אקליפטוסים משחררים חומרים שפוגעים במינים אחרים ("אללופתיה")

האם כדאי לנטוע אקליפטוסים בנגב המערבי?

- אקליפטוס גדל מהר, במקומות הכי יבשים
- אחלה צל! (בלי קוצים)
- מקור לצוף בקיץ

• האם מקטין את הביומסה העשבונית?

• האם מעודד או פוגע בכלניות?

• האם פוגע במגוון המקומי?

• האם מעודד מינים פולשים?

**מטרת המחקר היתה
לענות על השאלות הללו**

האתגר – להבין כיצד האקליפטוסים משפיעים על הצומח בלי ניסוי אמיתי

- ניסוי אמיתי כולל מניפולציה (נטיעה מול ביקורת), הקצאה אקראית וחזרות
- סקרים לא מלמדים על סיבתיות – (מתאימים רק כדי לדעת מה יש)

שיטת המחקר שלנו מנסה לעשות את ה"הבלתי אפשרי"

- כל עץ הוא בלוק – לנקות הטרוגניות סביבתית
- משווים בין שטח מתחת לעץ לשטח קרוב
- משווים בין שטח מצפון לשטח מדרום
- מתאים ליערות פתוחים בלבד (ועוד בעיות...)

מי הם השחקנים העיקריים?

אקליפטוס הצווארון

אקליפטוס לוקסופלבה

אקליפטוס המקור

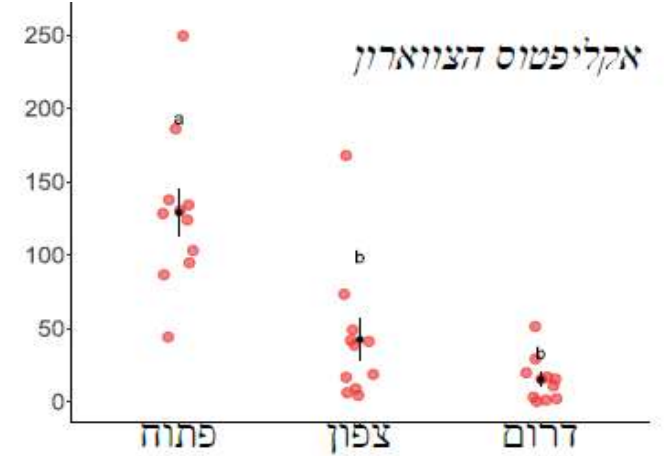
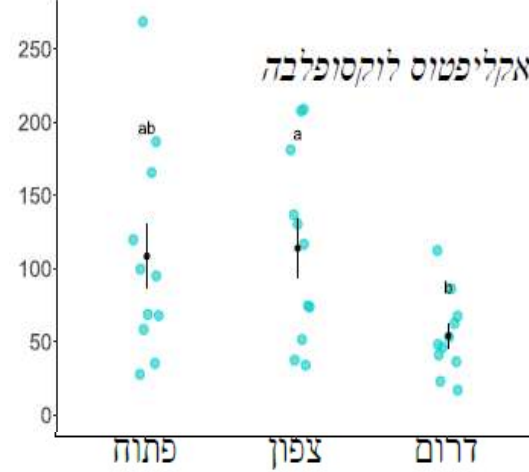
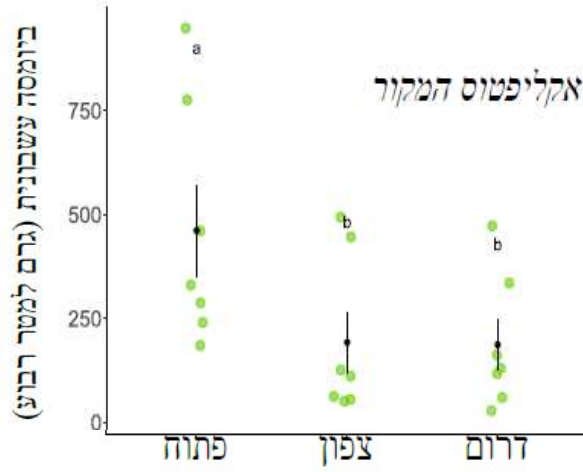
- אקליפטוס המקור, פחות עמיד ליובש
- אלקיפטוס לוקסופלבה- עמיד ליובש
- אקליפטוס הצווארון- עמיד ליובש

שטחי המחקר

אקליפטוס מקטין את הביומסה הצמחית

ההיפותזה של אבי שמידע – אקליפטוס מעודד פריחת כלניות

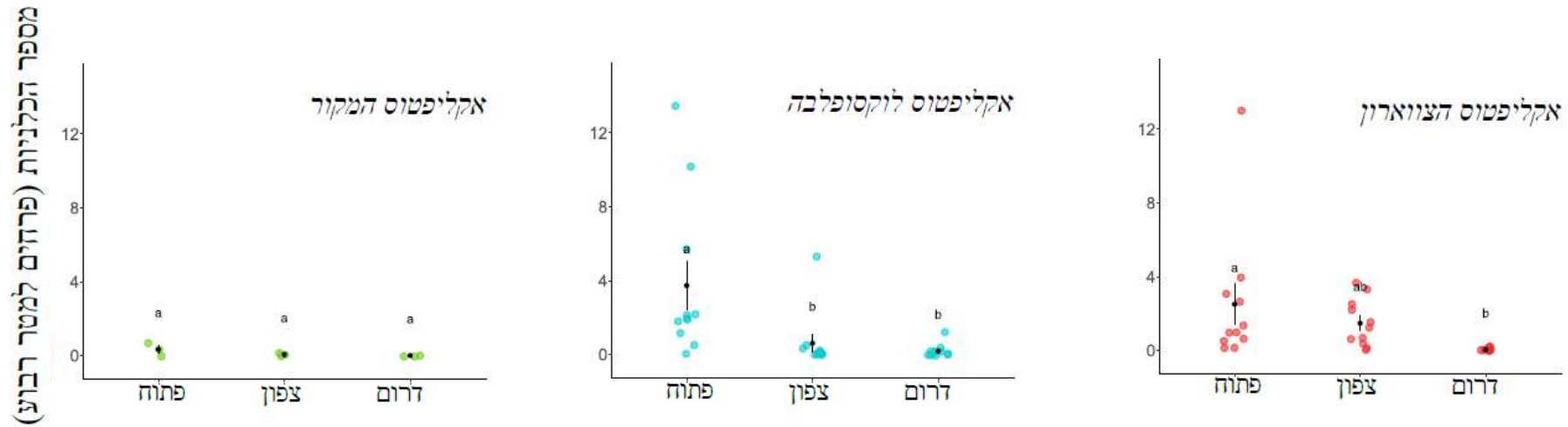

בית גוברין 2012 צילום: הילה סגרה

- כלניות רגישות לתחרות עם דגנים ולכן, רעיה שפוגעת בדגנים למעשה עוזרת לכלניות
- אותו רעיון הוצע לגבי אקליפטוסים – אללופתיה פוגעת בדגנים ולכן עוזרת לכלניות

ההיפותזה לא נתמכת - אקליפטוס מקטין את כמות הכלניות

רק אקליפטוס הצווארון פוגע במגוון הביולוגי

- הדגם דומה עבור כל מדדי המגוון
- בניגוד לאזור ים תיכוני – לא מצאנו מינים פולשים
- לא מצאנו הבדל מובהק בהרכב המינים

מגבלות ושאלות פתוחות

- ביערות צפופים יכול להיות שההשפעות חזקות יותר
- הפיזור של המינים לא אקראי ולכן אולי חלק מההבדלים בין המינים נובעים משוני בין בתי גידול
- המדגם קטן ולא מאפשר ניתוח מעמיק של הרכב המינים, עקומת הצטברות מינים ומינים נדירים
- אנחנו ממליצים על ניסוי מבוקר (כולל חזרות!).

מסקנות, מחשבות והשלכות לשיקום

- אקליפטוס הוא הפתרון הכי קל וטבעי – גדל מהר בתנאים הכי קשים
- מתאים מאוד למקום שבו המטרה העיקרית היא צל
- לנסות גם את הקשה – עצי שיטה!
- אשמח אם בעתיד נסתמך על ניסוי ולא על "חיקוי של ניסוי"
- כדאי להזהר במקומות רגישים לשמירת טבע ולתיירות כלניות
- לא כל האקליפטוסים הם אותו דבר! (עדיף למזער את השימוש באקליפטוס הצווארון)

שנדע
ימים
טובים
מאלו...

נוימן י., דה-מלאך, נ., השפעות אקליפטוסים על הצומח בנגב המערבי –
השלכות לממשק, אקולוגיה וסביבה (גליון מיוחד על שיקום האזור)